

פרוטוקול מס' 309

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
תל-אביב, כ"א באדר א' תשל"ג - 23.2.73, שעה 9.30

נ כ ח ו :

חברי הועדה:
י. גולדשמידט - היו"ר
ר. ארזי
י. ארידור
מ. אביזהר
א. אנקוריון
מ. ביבי

מוזמנים: ד"ר שבת - משרד המשפטים

מזכירת הועדה: ר. מלחי

קצרנית: מ. איזנברג

סדר-היום:
א. חוק לתיקון פקודת הראיות, תשל"ג-1973
ב. חוק לתיקון פקודת הראיות (נוסח חדש) -
תשל"ב-1972.

א. חוק לתיקון פקודת הראיות, תשל"ג-1973

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.
הסעיף הראשון בסדר-היום - חוק לתיקון פקודת הראיות, תשל"ג-1973.

לפניכם הנוסח הלבן שהוגש על ידי משרד המשפטים ב-20.2.73. אני חושב שכל השנויים והתיקונים שרצינו להכניס בהצעה זו, באים לידי בטוי בנוסח שהוגש עתה על ידי משרד המשפטים.

בסעיף 57א(ב) שונה מבנה המשפט, ובמקום "שם המשווק בלבד" נאמר במפורש "ולא נמצא שמו של יצרן".

י. ארידור: מטרת סעיף (ב) היא להטיל אחריות על משווק שמעלים שמו של יצרן. סעיף ב' כפי שהוא מנוסח עתה, אינו משרח מטרה זו במלואה, כי הוא מטיל את האחריות על המשווק רק אם שמו נמצא על הטובין. במקרה ששמו של משווק אינו נמצא על הטובין, הוא מועדף לטובה, ואינו נושא באחריות. אני אינני רוצה שדינו של משווק כזה יהיה טוב יותר מדינו של משווק שצייץ שמו על הטובין.

היו"ר י. גולדשמידט: האם זה משתמע מהסעיף?

י. ארידור: כן. ולכן אני מציע להוסיף את המקרה שלא צויין דבר על הטובין, אבל ידוע מי המשווק.

אני מקבל שהמשווק צריך לגלות זהותו של יצרן. אינני בטוח אם אנו יכולים להחמיר ולומר שעליו לגלות בהזדמנות הראשונה ולכל מי שחקר בדבר את זהות היצרן. אנו מטילים על אדם אחריות פלילית, ויחכן שאנו מטילים אחריות פלילית על דבר שאינו אשר בו באופן מעשי. נניח שיבוא המתחרה של המשווק וישאל ממי קנה את הטובין. המתחרה אינו אינטרסנט. הוא לא אדם שנפגע. מדוע המשווק חייב למסור לנו אינפורמציה? לפי הנוסח המוצע, אם אינו מושר את האינפורמציה בהזדמנות הראשונה ולכל מי שחקר בדבר, הוא אשם בפלילים.

היו"ר י. גולדשמידט: לאור הדיונים שקיימנו, אני חושב שהנוסח המוצע עונה על הערותיו של חבר הכנסת ארידור. לגבי סעיף ב' שקלנו אם מקומו בדיני הראיות או בחוק הפלילי. ובישיבה שלפני האחרונה החלטנו שמבחינת השלימות התיאורטית של מבנה החוקים, ענינו של סעיף ב', מקומו בחוק הפלילי. סעיף ב' איננו הוראה של דיני ראיות במובן הטהור. בכל זאת לאחר הדיונים שקיימנו, החלטנו להכניס הוראה זו בפקודת הראיות. ויכול להיות שברבות הימים תיקון מקביל יופיע בחוק המטריאלי הדין בענין.

לגבי אדם המשווק סחורה פגומה, מבלי ששמו יצויין על הסחורה, אין צורך להכניס הוראה שהוא צפוי לעונש; אם יש חוק הקובע שאסור לשווק סחורה פסולה, אותו חוק יחול עליו. אחת טענה למקרה שהמשווק ידוע אבל לא צייץ שמו.

י. ארידור: לצורך הפרזומפציה שהוא יצרן, כאשר הוא משווק רואים אותו כיצרן.

היו"ר י. גולדשמידט: האם אין הוראה שאדם המשווק סחורה פסולה, הוא אחראי? אם יש ספק בכך, אולי יש לבדוק

את הדבר.

ש. פרידמן: במקום המלים: "לכל מי שחקר בדבר", אני הצעתי לכתוב: לקונה או לחבֵּע שהוא בעל דברים בענין.

מ. ביבי: היה רגע שגם אני צידדתי ברעיון שהעלו חברי הכנסת ארידור ופרידמן. אבל יש מקרים שיש אינטרס צבורי שמישהו אחר, ולא הקונה בעצמו, יטפל בדבר. יתכן שהקונה עצמו אין לו זמן לספל בענין; הולכת אשתו או הולך בנו לספל. האם נחסוך את הדרך בפניהם? מה עוד שדברים אלה הופכים להיות מכת המדינה. כיום ישנם גופים צבוריים שרוצים להגן על הצרכן ויש להם ענין בגישה כזאת; כלומר, במקום שהצרכן יטול על עצמו את הטרחה ללכת לבית המשפט ולהתדיין עם המשקוק או המגדל או היצרן, הגוף המייצג את הצרכנים, מוכן ליטול על עצמו טרחה זו. אם נקבל הצעת חברי הכנסת ארידור ופרידמן, לא נוכל לתת אפשרות זו לגופים המגינים על הצרכן מסעמי הגנת הפרט. ואני חושב שאנו צריכים ליצור כלי של הגנה כדי שהאזרח לא יהיה מוטרד בענינים כאלה.

היו"ר י. גולדשמידט: נכון ששקלנו כל האפשרויות האלה גם בישיבה הקודמת. בתחילה אמרנו שעליו לגלות לקונה. היו לפנינו השיקולים שהביא חבר הכנסת ביבי, שלא תמיד הענין מגיע לתובע ולא תמיד הקונה יכול לספל בענין. מכאן בענו לנוסח כללי יותר - "לכל מי שחקר בדבר".

י. ארידור: נוסח זה "לכל מי שחקר בדבר" אפשר לנצל לרעה. יבוא המתחרה שלו וישאל: ממי קנית את הטובין... .

היו"ר י. גולדשמידט: בית המשפט לא יקבל טענה זו, כי המתחרה, אם לא קנה ממנו טובין, אין לו מעמד בענין זה.

ד"ר שבת: המלה "חקר" איננה במקומה, כי כאשר אומרים "חקר" הכוונה היא "חקר על ידי בית המשפט". אבל אולי רצוי שאביא את הענין בפני הגב' פנחסוביץ שסיפלה בהצעת חוק זו?

היו"ר י. גולדשמידט: הביטוי "חקר" איננו שמור אך ורק לבית המשפט. השאלה היא, האם נוסח זה אינו רחב מדי והאם יש דרך לצמצם אותו? אם חבר הכנסת ארידור רוצה להגיש נוסח אחר, בבקשה.

א. אנקוריון: גם אני אינני מאושר מהנוסח של הפסוק האחרון. אבל הוא טוב יותר ממה שהיה קודם. חוקים הקובעים אחריות מכניסים את המשוק כערך בפני עצמו. שם נאמר, כי שמכר הוא האחראי ומי שיצר הוא האחראי. החוק המהותי מטיל אחריות גם על המשוק וגם על היצרן.

הצעת החוק שאנו דנים בה היא הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות. והיא אומרת, שיש מקרים שרואים את המשוק כאילו הוא היצרן. מתי? - כאשר על המוצר אינו מופיע שמו של היצרן אלא שמו של המשוק בלבד. נניח, הסופרמרקט לפעמים מלכתחילה מזמין סחורה שעליה מופיע רק שמו ולא שם היצרן. ואז האחריות נופלת עליו. וזאת אמרנו בסעיף (א).

אם אין על טובין סימן של היצרן אלא רק של המשוק, אנו אומרים: חזקה עליו שהוא כמו היצרן. אבל אנו נוחנים לו הגנה, ואומרים שאם גילה זהות היצרן האחריות אינה חלה עליו.

אני מציע כי במקום "לכל מי שחקר בדבר" נחזור לנוסח הקודם: "לקונה או לתובע". למעשה אני ערערת על המלה

"תובע", כי תובע הוא בא-כוח המשטרה שמופיע בבית המשפט. בחקירות עוסק שוטר או פקח. פרופ' ידין הציע את הנוסח "לכל מי שחקר בדבר". הכוונה היא לחוקר מוסמך. הגנה אני מוכן לתת או ללקוח שקנה או לחוקר משטרתי. אם הוא מגלה שם היצרן לאחד מאלה, הוא משוחרר מאחריות. אם הטעה אחד מהם, לא תעמוד לו ההגנה.

לכן נראה לי שהרעיון כפי שהוא מנוסח פה, הוא טוב. אמנם השמטנו את המלים "לקונה או לחוקר המוסמך"...

מ. אביזהר: מה זה חוקר מוסמך?

מוסמך על פי החוק, מוסמך כדין. א. אנקוריון:

אני מציע לכתוב: "מי שהוסמך כדין לחקור בעניין". י. ארידור:

אתה מוציא מכלל זה רשויות צרכנים? מ. ביבי:

כן. א. אנקוריון:

חבל. לא תהיה בכך הגנה על היצק. מ. ביבי:

אם המחוקק רוצה להכניס גופים אלו כחוקרים, בבקשה. אם מועצת הצרכנים רוצה להיות חוקר, שתקבל אסמכתא מהיועץ המשפטי.

רבותי, אנו חייבים לסכם. הדיעה המתגבשת על ידי 2-3 חברים היא, שיאמר: לקונה או למי שהוסמך כדין

היו"ר י. גולדשמידט: לחקור בדבר.

אני מקבל הצעה זו. יש בענין דקות של ניסוח. אני מציע שבמקום "בהזדמנות הראשונה" ייאמר: בהזדמנות ראשונה; הכוונה היא בהזדמנות ראשונה לאותו מקרה של חקירה, כי תחזן שבאותו ענין כבר מסר אינפורמציה. מ. אביזהר:

אני הייתי מציע לומר: "ללא השהיות" במקום "בהזדמנות הראשונה". י. גולדשמידט:

אני מציע: ללא דיחוי. מ. אביזהר:

ללא דיחוי פירושו בהזדמנות ראשונה. אני מציע שיאמר: בהזדמנות ראשונה, ולא בהזדמנות הראשונה. מ. ביבי:

הנוסח "בהזדמנות ראשונה" לא נראה לי כמחוייב המציאות. המשוק יכול לומר לא בהזדמנות ראשונה אלא בהזדמנות שניה. נניח שלקונה אינו אומר, אבל כאשר בא חוקר מוסמך של משרד הבריאות, הוא אומר לו. מדוע נאמר בהזדמנות ראשונה? ר. ארזי:

יש גם שיטות של דחייה בלך ושוב. לכן נראה לי שיש למצוא מונח מתאים, אחרת אנו מגבילים את ההגנה. י. גולדשמידט:

אני מסכים שיהיה חייב למסור את זהות היצרן לא למי שחקר בדבר אלא לחוקר כדין. האם מספיק שהוא אמר מיהו היצרן? האם אף צריך לומר "היצרן האמתי"? י. ארידור:

קודם נאמר: "בדרך שיש בה כדי לזהותו" ועכשו מוצע: "זולת אם גילה בהזדמנות הראשונה" י. גולדשמידט:

(ועוד נחליט למי גילה) את זהות היצרן".

א. אנקוריון: אם לא אמר אמת, ההגנה לא תעמוד לו.

ש. פרידמן: ברור שאנו רוצים שהגילוי יהיה ללא שהיות יתרות. לכן אני מציע שייאמה "זולת אם ראה בית המשפט כי גילה לקונה או למי שמוסמך כדין".

י. ארידור: אני מוכן לקבל את הנוסח "לקונה או למי שהוסמך לחקור בדבר". אשר לעיתוי הגילוי, ההזדמנות הראשונה היא בזמן המכירה. לכן ההזדמנות הראשונה צריכה להיות לאשר נתבקש לעשות זאת בזמן המכירה.

בנוסח המוצע כתוב "יראו את המשוק לכל ענין כאילו הוא היצרן". היות וקיימות הוראות החלות גם על המשוק ואיננו רוצים לפטור אותו מהוראות אלו, אני מציע לכתוב: יראו את המשוק כאילו הוא גם יצרן.

א. אנקוריון: אני מתנגד לכך. אם נאמר: יראוהו כאילו הוא היצרן, האם זה אומר שהוא איננו משוק. מה שאנו רוצים להגיד פה הוא, שלא יתכן שמשוק בחקירה מוקדמת ימלא פיו מים ובבית המשפט יגיד: זה לא אני, אלא היצרן פלוני אלמוני. איננו רוצים להעניש אותו ולהפוך אותו ממשוק ליצרן.

לפי דעתי, אולי אנו מחמירים יותר מדי כאשר אנו אומרים: בהזדמנות הראשונה. מה שאנו מתכוונים לומר הוא - בשלבי החקירה. זאת אומרת, עד הגשת התביעה. לכן הייתי אומר: לפני הגשת התביעה.

היו"ר י. גולדשמידט: מטעמים שאמר חבר הכנסת אנקוריון היום, ומטעמים שהובאו בישיבות קודמות, משוק שאינו מזכיר שמו של היצרן, נוטל על עצמו אחריות. נכון, החוק נותן לו אפשרות של הגנה. אבל הוא אינו יכול למשוך את הענין ללא גבול. אם שם עצמו במקום היצרן, או שהוא מגלה את זהות היצרן, או שהוא אחראי. אם העלים מהקונה זהות היצרן, קיבל על עצמו את האחריות. איננו נוטה לכך שתנתן לו אפשרות להסתיר את הדבר חדשים. איננו רוצה להכביד על מליוני קונים. נתפס המשוק, מסור זהות היצרן או ישא באחריות.

חבר הכנסת ארידור מציע לכתוב: כאשר נתבקש לכך.

אני מציע להשאיר את המלים "בהזדמנות הראשונה". זאת אומרת בהזדמנות סבירה ראשונה.

א. אנקוריון: אולי נקבל את הנוסח בהזדמנות סבירה ראשונה?

היו"ר י. גולדשמידט: לא הייתי רוצה להעמיס על סעיף זה סייגים נוספים. המושג "הזדמנות סבירה ראשונה" הוא מושג מקובל והוא יעמוד להכרעת בית המשפט.

לעומת זאת מציע חבר הכנסת פרידמן שייאמר: זולת אם ראה בית המשפט כי גילה לקונה או למי שהוסמך כדין זהות היצרן. אם מקבלים נוסח זה, אין צורך להוסיף ב"הזדמנות ראשונה", כי כל הענין מסור לשיקול דעתו של בית המשפט.

ש. פרידמן: היות והמקרים כל כך מגוונים ורבים, אני מציע שנשאיר זאת לשיקול דעתו של בית המשפט.

ר. ארזי: אני מציע לכתוב: זולת אם גילה לקונה או לחוקר מוסמך כדין את זהות היצרן". ואז אין צורך לקבוע אם גילה כאשר נתבקש, ואין צורך לומר בהזדמנות הראשונה. זאת אומרת הוא צריך לגלות זהות היצרן לפני שהענין מגיע לבית המשפט.

י. ארידור:

אם אינך מציין מועד, הוא יוכל לגלות
זאת בבית המשפט.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מציע שייאמר: גילה בשעה שנחבקש...

ר. ארזי:

כאשר נדרש לכך.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מוכן לקבל: כאשר נדרש לכך.
וכך תנוסח הסיפא כדלקמן:

"זולת אם גילה זהות היצרן כאשר נדרש
לכך לקונה או למי שהוסמך כדין לחקור בדבר".

הוחלט כי במקום הסיפא בסעיף 57א(ב) בנוסח הלבן יבוא:

" זולת אם גילה זהות היצרן כאשר נדרש לכך לקונה או
למי שהוסמך כדין לחקור בדבר".

י. ארידור:

על המשווק מוטלות חובות כמשווק. אם נאמר:
"יראו את המשווק לכל ענין כאילו הוא

היצרן", אנו משחררים אותו מאחריות כמשווק. ואני חוש שזו אננה
הכוונה. לכן אני מציע להוסיף את המלה "גם"; כלומר: יראו את המשווק
כאילו הוא גם היצרן".

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מעמיד להצבעה הצעה זו של חבר הכנסת
ארידור.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת ארידור - לא נחקבלה

היו"ר י. גולדשמידט:

חבר הכנסת ארידור טוען, שאם שמו של
המשווק אינו מופיע על הטובין, אין מקום
לתבוע אותו לפי סעיף זה. הוא אומר: יש כאן פרדוקס מצד שרואים אותו
כאילו הוא היצרן. נניח ששמו אינו מופיע על הטובין, אבל יודעים
שהוא המשווק, האם גם אז יכולים להפעיל סעיף זה ולומר, שרואים אותו
כאילו הוא היצרן אלא אם הוא מגלה זהותו של היצרן? לדעת חבר הכנסת
ארידור - לא, כי רק אם שמו מופיע על הטובין, רואים אותו כאילו הוא
היצרן. אם נאמר "שיש בו כדי לזהותו" מזה נובע שברגע שזהותו של
המשווק ידועה, הזהות היא העיקר ולא השם. כל זמן שזהותו של משווק
ידועה, והוא אינו מגלה זהות היצרן, הוא נוטל על עצמו את האחריות
כאילו הוא היצרן.

ר. ארזי:

אינני בטוח שעל ידי כך איננו נכנסים
לסוגיה אחרת, סוגיית הרוכלים המוכרים
טובין ללא ציון שם המשווק והיצרן. השאלה היא, האם סוגייה זו
שייכת לחוק זה? יש גם ענין של אחריות הקונה. אדם הקונה בשוק אצל
רוכל משום ששם זול יותר, נוטל על עצמו אחריות. רוכל אפשר להביא
למשפט לא על יסוד חוק זה. לא נראה לי שמטרת החוק שאנ דנים בו היא
לתפוס את הרוכל. המטרה היא לתפוס את האיש המשווק שמעונין שהפירמה
שלו תהיה על שם הטובין, כי הוא רוצה לעשות רקלמה לעצמו.

י. ארידור:

אם אינו מסמן שמו על עוגה שהוא משווק,
אינני יכול לתפוס אותו. מדוע אדם
שסימן שמו, ייתפס וישא באחריות ואדם שלא סימן שמו, לא ישא באחריות?

א. אנקוריון:
אני מציע שלא ניגרר להרחבת הצעת החוק שלפנינו מעבר למה שהיא מכוונת. ותמיד נזכור שאנו דנים בחוק וראיות ולא בחוק מטריאלי. עקרת בית הקונה לחם בסופרמרקט ומגלה בו חרוך, ומתאוננת על כך, מביאים את הסופרמרקט לדין על ששיווק לחם פגום. אם הסופרמרקט יודע מי היצרן - ובדרך כלל על כל כיכר לחם יש תוויה של המאפיה - ומגלה זהותו, גם אז לא יהיה פסור, אלא שיוטל עליו ענש קטן, והיצרן יקבל עונש גדול יותר.

י. ארידור: מה על האחריות האזרחית?

א. אנקוריון: אם אדם יגיש תביעה נגד מכולת, בעל המכולת יהיה אחראי כמי שמכר את הטובין. אם ידע מי היצרן, יגלה אותו. אל נרחיב את היריעה ואל נהפוך את המשווק ליצרן.

מ. אביזהר: גם אני אינני בעד הרחבת החוק. אנו עוסקים בענין של תוויות. יש קטגוריה אחת ששם היצרן מופיע; יש קטגוריה שניה ששם המשווק מופיע. מקטגוריה ב' הוצאנו את המשווק, כאשר אמרנו "זולת אם...". בא חבר הכנסת ארידור ומציע שנקבע קטגוריה שלישית - אם אין תווית על הטובין, והמשווק אינו מגלה זהות היצרן, הוא הופך לחזקת יצרן; אינני אומר שאין הגיון במה שמציע חבר הכנסת ארידור. אבל יש דרכים חוקיות מוצלחות יותר לחייב משווק שאינו מגלה זהותו.

לא נראה לי ש"זולת אם" בקטגוריה ב' נרחיב על דבר שהסעיף אינו עוסק בו. והסעיף עוסק בתווית. תווית ראייה למה? תווית ראייה לכך שזה היצרן; ואם המשווק שם תווית, הוא היצרן אלא אם גילה זהות היצרן.

לכן נראה לי שאין זו הקונסטרוקציה המשפטית הנכונה לתקן לקונה. ואפילו אם יש לקונה, אינני חושב שאנו צריכים להיות חרוצים יתר על המידה ולהכניס קטגוריה שאינה הולמת מבנה החוק.

היו"ר י. גולדשמידט: מה דעתכם אם היינו מוסיפים את המלים: "או אם זהותו נקבעה בדרך אחרת"?

מ. אביזהר: זה מה שמציע חבר הכנסת ארידור.

היו"ר י. גולדשמידט: האם חברי הועדה מוכנים לקבל זאת?

א. אנקוריון: אנו עוסקים רק בתוויות.

ר. ארזי: ההצעה אינה נראית לי.

היו"ר י. גולדשמידט: הצעה זו אינה מתקבלת אפוא.

י. ארידור: אני רושם הסתייגות בענין זה.

מ. ביבי: המלה "שם" בשורה הרביעית של סעיף (ב) מיותרת. אני מציע למחוק אותה.

הוחלט למחוק את המלה "שם" בשורה הרביעית של סעיף (ב)

היו"ר י. גולדשמידט:
בזה סיימנו את הטיפול בחוק לתיקון
פקודת הראיות, תשל"ג-1973.
חבר הכנסת ארידור יגיש הסתייגויותיו.

ב. חוק לתיקון פקודת הראיות (נוסח חדש) תשל"ב - 1972

היו"ר י. גולדשמידט:
אנו עוברים לסעיף ב' בסדר-היום -
חוק לתיקון פקודת הראיות (נוסח חדש),
תשל"ב-1972.

מונח לפנינו נוסח לבן שהוגש על ידי
משרד המשפטים ב-15.2.73. (קורא הנוסח הלבן של הצעת החוק).

י. ארידור:
נדמה לי - אינני בטוח - שסיכמנו שמי
שיתהיה רשאי להגיש פסק-דין כראייה, הוא
התובע האזרחי. אם הוא מגיש פסק דין כראייה, כל חלקי פסק הדין יהיו
קבילים בין שהם לטובת התובע האזרחי ובין שהם נגדו. אבל לא תהיה ברירה,
כאשר התובע אינו רוצה להשתמש בפסק הדין, שהנאשם יגיש את פסק הדין
כראייה. ויש מקרים שבהם יש לנאשם אינטרס להגיש פסק הדין כראייה. לכן
צריך להגיד שהברירה היא בידי התובע, אם להגיש פסק הדין. אני מתייחס
לסעיף 42א(א) ואני מציע לכתוב בו: המימצאים והמסקנות יהיו קבילים
במשפט אזרחי לפי דרישת התובע. יהיה התובע במשפט אזרחי רשאי להגישם
כראייה והם יהיו קבילים. נדמה לי שגם פרופ' גנוסר הציע זאת.

מ. אבזהר: השאלה היא, האם כך סיכמנו.

היו"ר י. גולדשמידט: אנו נבדוק אם זה היה הסיכום.

ש. פרידמן: בסעיף 42(ג), כתוב "מי שחב בחובו", ונדמה
לי שצריך להיות "מי שחב לחובו".

היו"ר י. גולדשמידט: אני מציע שד"ר שבת ירשום לפניו, שהנוסח
יהיה אחיד, בין אם יוחלט על "חב בחובו"
ובין אם יוחלט על "חב לחובו".

ר. ארזי: בסעיף 42א(ב)(2) כתוב בסיפא: "להבדיל מהכרעת
דין". אינני בטוח שזה הנוסח המשפטי הנכון.

י. ארידור: בסעיף 42ב(א) אנחנו מסתמכים למעשה רק על הכרעת
הדין. סעיף 42א(ב) מסתמך על פסק דין וגומר
בהכרעת דין. אני לא ערערתי על נוסח זה משום שזה לא משה אם כתוב בהתחלה
פסק דין ואחר כך גזר דין. אבל בסעיף 42 ב. זה משנה, כי פסק הדין
כולל גם גזר הדין.

לכן במקום שנאמר: "אם ראה צורך בכך לשם
הבהרת האמור בפסק הדין" אני מציע לכתוב: "אם ראה צורך בכך לשם הבהרת
האמור בהכרעת הדין. השופט יכול להסתכל בכתב האישום, בפרוטוקול
ובכל חמר אחר. אבל איננו רוצים שיבהיר את האמור בפסק הדין אלא בהכרעת
הדין.

ר. ארזי: כאשר השופט מסתמך על פסק דין פלילי במשפט
אזרחי הוא רוצה להבהיר את הדברים לגבי פסק

הדין שלו.

היו"ר י. גולדשמידט: אינני יכול להסכים לדיון חוזר על כל הצעת החוק. בנוסח הכחול כתוב: "גזר דין". אם יתברר שהועדה התכוונה להכרעת הדין - נחזור ונכתוב הכרעת הדין.

י. ארידור: אני רושם זכות הסתייגות לסעיף 42ב.

היו"ר י. גולדשמידט: האם יש הערות לסעיף 42ג?

י. ארידור: לסעיף זה יש לי הסתייגות.

היו"ר י. גולדשמידט: האם יש הערות לסעיף 42ד?

א. אנקוריון: אני לא השתתפתי בדיון על סעיף זה. אני מבין שהועדה הוציאה סעיף קטן (ב). כלומר, הוציאה כל אפשרות שזה יחול על חברות הבטוח. אני חושב שצריך לומר את הדבר במפורש, כדי להבהיר למה מתכוון הסעיף.

היו"ר י. גולדשמידט: אנחנו החלטנו למחוק סעיף זה. אם אתה רוצה להסתייג, שמורה לך זכות זו.

א. אנקוריון: אני שומר לעצמי זכות הסתייגות.

היו"ר י. גולדשמידט: אנו עוברים לסעיף 2 - תיקון חוק בתי המשפט.

י. ארידור: אנו התכוונו שהסמכות של התביעה תהיה מוגבלת כאשר היא מוגשת לבית משפט השלום. לא התכוונו לתת סמכות בלתי מוגבלת לבית משפט אחר. יש עוד בתי משפט שדנים בעבירות פליליות. בית משפט אזורי לעבודה מרשיע מישהו בתאונת עבודה. לפי הנוסח המוצע, הוא יהיה מוסמך לדון בתביעת נזיקין אזרחית, כאשר היום אינו מוסמך לעשות כן. אם נאמר "השופט שפסק במשפט פלילי מוסמך", זה יכול לכלול שופט בית דין אזורי לעבודה ושופט בית דין צבאי שפסק במשפט פלילי. צריך להיות ברור שסעיף זה אינו בא להקנות סמכויות לבית משפט שאינו כלול בחוק בתי המשפט.

היו"ר י. גולדשמידט: אם היינו אומרים: "הורשע אדם בבית משפט שלום בשל עבירה" - האם זה היה מניח דעתך?

י. ארידור: אפשר לכתוב הורשע אדם בבית משפט שלום או בבית משפט מחוזי.

מ. אביזהר: חוק זה הוא חלק מחוק קתיים - חוק בתי המשפט.

י. ארידור: חוק בתי המשפט חל עקרונית רק על בית המשפט העליון, בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום. אבל הוא מזכיר גם בתי משפט אחרים. וכאשר אנו משתמשים בלשון בלתי מסוייגת ואומרים: "השופט", זה יכול להיות גם שופט בית הדין האזורי לעבודה או שופט צבאי. אם אנו אומרים "השופט שפסק במשפט פלילי", זה כל שופט.

היו"ר י. גולדשמידט: הכוונה היא לשופט שפסק בבית משפט. הוא לא פסק בביתו. ומה שקובע הוא בית המשפט.

א. אנקוריון: אני חושב שפה הכוונה לאותו שופט שפסק. השאלה היא לגבי הערכאה הראשונה. אם זה בית

משפט השלום, איך בעייה. החשש של חבר הכנסת ארידור הוא, שמא ההערכאה הראשונה תהיה בית דין אזורי לעבודה. אבל הסמכות של שופט בית דין אזורי לעבודה אינה קיימת לגבי פלילים.

י. ארידור: אנו מקנים לו סמכות זו.

מ. אביזהר: אני חושב שאנו מייחסים לתיקונים טכניים יותר מאשר יש בהם. כאשר התיקונים מוגשים בכריכה אחת, איך זאת אומרת שסעיפים אלה לא ישתייכו לחוקים שאותם באים לתקן. בתיקון לחוק השבות הכנסנו ענין מרשם החושבים. כל סעיף נכנס למסגרת החוק שלו.

סעיף 35א נכלל בחוק בחי המשפט. לכן אפשר לחסוך הבהרת היתר שמבקש חבר הכנסת ארידור.

מ. ביבי: אני חושב שזה מתמיה אם שופט יפסוק אחרת ממה שכתוב. ואם סעיף זה יחול על בתי דין לעבודה. כתוב בכותרת הסעיף - "תיקון חוק בתי המשפט". ובתי הדין לעבודה אינם נכללים בחוק בחי המשפט. וברישא של הסעיף כתוב: "בחוק בתי המשפט, אחרי סעיף 35 יבוא". כתוב: "יהא השפט שפסק במשפט הפלילי". איך יודעים אם המשפט הוא פלילי או משפט בבית דין לעבודה? על כל גליון יש כותרת: בית משפט השלום, בית משפט המחוזי, בית דין לעבודה. איך אפשר לומר ששופט שפסק במשפט פלילי יכול להיות שופט בית דין לעבודה?

י. ארידור: סעיף 42א. חל על בתי דין לעבודה.

מ. ביבי: אנו דנים על סעיף 35א. ויש הקשר של דברים. וסעיף זה כולו מצביע על חוק מסויים - חוק בתי המשפט.

א. אנקוריון: סוף סוף ירדתי לסוף דעתו של חבר הכנסת ארידור. הוא אינו חושב שהלקונה היא במלים "אף אם התביעה איננה בסמכות בית המשפט", אלא בגובה הסכום: לכן צריך להוסיף: "אף אם התביעה איננה בסמכות בית המשפט מבחינת גובה הסכום". אפשר לומר שיש חשש שבית דין לעבודה ידון בתביעה עד 20,000 לירות אף אם התביעה איננה בסמכותו. לכן צריך לומר: "אף אם התביעה איננה בסמכות בית המשפט מבחינת גובה הסכום".

היו"ר י. גולדשמידט: אתה סבור שבית הדין לעבודה כלול בזה?

א. אנקוריון: כן.

היו"ר י. גולדשמידט: אתם רוצים שתביעה אזרחית תידון בבית דין לעבודה?

י. ארידור: לא.

היו"ר י. גולדשמידט: סמכות זו נתונה רק לבית משפט השלום ולבית המשפט המחוזי. ולבית משפט השלום עד 20,000 לירות. לכן אני סבור שאם נוסיף משפט: "בית משפט - בית משפט השלום או בית המשפט המחוזי", יהיה בכך מענה על השאלה שעורר חבר הכנסת ארידור.

א. אנקוריון: החוק קובע שאי-מתן חופשה לעובד, זו עבירה פלילית. מביאים מעביד על עבירה זו לפני בית דין פלילי. אבל לתובע יש תביעה אזרחית; מגיע לו סכום של 2000 לירות בעד חופשה שלא ניתנה לו חמש שנים. אם המחוקק קבע שרק תביעה

בסך 10,000 לירות אפשר להגיש לבית משפט השלום, אנו אומרים שבמקרה זה אפשר יהיה להגיש תביעה עד 20,000 לירות.

היו"ר י. גולדשמידט: חבר הכנסת ארידור, מה אתה מציע?

י. ארידור: אני מציע שיאמר: אף אם התביעה אינה בסמכות בית המשפט מבחינת גובה הסכום.

היו"ר י. גולדשמידט: איך אתה מוציא את בית הדין לעבודה?

י. ארידור: אינני מוציא; אני רק לא מכניס אותו. אם יש לו סמכות, הסעיף יחול עליו. אם אין

לו סמכות - אין לו סמכות.

היו"ר י. גולדשמידט: אינני מבין.

י. ארידור: מבחינת גובה הסכום, בית המשפט מוגבל. אם התביעה אינה בסמכות בית המשפט מבחינה לגבי בית משפט השלום הסמכות קיימת לגבי סכום שאינו עולה על 10,000 לירות. מהותית, סעיף זה לא ישנה.

היו"ר י. גולדשמידט: ומה דינו של בית דין לעבודה?

י. ארידור: הוא יקבל את הסמכות.

היו"ר י. גולדשמידט: עד איזה סכום?

י. ארידור: לכל סכום.

היו"ר י. גולדשמידט: בית הדין לעבודה מקבל את הסמכות ששופט בית דין לעבודה ידון בתביעה אזרחית עד סכום בלתי מוגבל. בנושאים מסויימים יש לו סמכות כזאת גם היום. ונוסף לכך יש לו סמכות לפעול לפי סעיף 35א. אדם זכאי להגיש תביעה לבית דין לעבודה נגד מעבידו. אם מעביד הורשע בעבירה פלילית על אי-מתן חופשה, צריך שתהיה לתובע אפשרות להגיש תביעה נזיקין.

היו"ר י. גולדשמידט: מהי הסמכות היום?

י. ארידור: היום אין להם סמכות לטפל בתביעות נזיקין אזרחיות. אם יש ספק שפרוצדורה מקוצרת זו לא חלה על בתי דין לעבודה, צריך להבהיר זאת.

א. אנקוריון: נתאר לעצמנו שמעביד לא נחן חופשה לעשרה עובדים. ביום אחד יגישו נגדה תביעה פלילית. לפי החוק התביעה צריכה להיות מוגשת לבית דין לעבודה. נניח של-10 עובדים אלה מגיע סכום של 100,000 לירות. לפי החוק זה בסמכות בית דין לעבודה. לפי מה שקבענו בהצעת החוק שלפנינו, אם אותו בית משפט פסק בתביעה הפלילית הוא יכול לפסוק בתביעה האזרחית.

היו"ר י. גולדשמידט: גם כאשר מדובר בתביעה בסכום של 100,000 לירות?

א. אנקוריון: שאלה זו אינה מתעוררת, כי בית הדין לעבודה אינו מוגבל בסכום כמו בית משפט השלום. כל הרבותה של מה שאנו מוסיפים הוא "אף אם התבעה אינה בסמכות בית המשפט". אבל פה היא כן בסמכות בית המשפט. זאת אומרת שכל הסעיף אינו רלבנטי.

אם לא נוסיף את המלים "מבחינת סכום התביעה" התוצאה תהיה שאף אם התביעה אינו בסמכות בית הדין לעבודה, יכול להיות שגם בתביעת נזיקין יוכל בית הדין לעבודה לפסוק, כאשר איש לא התכוון לזה. נניח שהיתה תאונת עבודה, ובמשפט שהוגש נגדו יצא המעביד חייב. יבוא העובד ויגיד: עכשו אני מבקש 100,000 לירות. בדרך כלל זה בלתי

אפשרי, כי החוק אומר שבית דין לעבודה אינו עוסק בזה.

היו"ר י. גולדשמידט: אתה אומר שחוק זה חל על כל בתי המשפט, למעט בית משפט שיש לגביו הגבלת סכום. אם אנו רוצים שבית דין לעבודה לא ידון בתביעה אזרחית לפי חוק זה, צריך לומר: בית משפט לפי סעיף זה הוא בית משפט שלום ובית משפט מחוזי.

ד"ר שבת: השאלה היא, האם זה דרוש, כי הרי מדובר על חיקוק חוק בתי המשפט.

היו"ר י. גולדשמידט: דבר ראשון, חזקתה לא יחול על בית משפט לתעבורה, דבר שדנו עליו גם בוועדה המכינה. היות וכאן אנו קובעים הלכה חדשה, אני חושב שצריך לחזור לענין יחד עם הגב' קרפ שיטבה בוועדה שהכינה הצעת החוק. חבר הכנסת ארידור הוא שטען: הכיצד, נסמך בית משפט לתעבורה שהרשיע אדם לשפוט בתביעת נזיקין של 100,000 לירות?

א. אנקוריון: אנו כן רוצים לתת להם סמכות, אבל עד 20,000 לירות.

היו"ר י. גולדשמידט: אנו צריכים להבהיר לעצמנו מה אנו רוצים, את מי אנו מכניסים למסגרת החוק ואת מי לא. ואולי המקום הוא בסעיף 42 רבתי. על כל פנים הסוגיה טעונה הבהרה כדי שלא נגיע למסקנות שאיש לא התכוון אליהן.

מ. ביבי: אני חוזר ואומר: אני בדיעה, שאין מה לשנות. הדברים מובנים. ואם רוצים להדגיש שהכוונה היא לבית משפט השלום ולבית המשפט המחוזי, צריך לומר:

הורשע אדם בשל עבירה בערכאה ראשונה לפי חוק זה.

מ. אביזהר: אני חושב שאנו יכולים לחסוך לעצמנו "סיבוב נוסף", אלא אם משרד המשפטים יעורר בעייה. אני מוכן לסתימת הפירצה, שבעיני איננה פירצה. המדובר על הקניית סמכות שלא היה קודם. אומר חבר הכנסת ארידור, שאגנה תיקון זה לחוק נקנה לבתי המשפט לעבודה סמכויות שלא היו להם. וזו איננה כוונתנו. איש לא רצה להפוך בית דין לעבודה לבית דין לנזיקין. כל מה שרצינו הוא להגדיל סמכותו של שופט מבחינת גובה סכום התביעה.

א. אנקוריון: אנו מתכוונים שבית הדין לעבודה יפסוק...

מ. אביזהר: אינני זוכר שרצינו בזה.

א. אנקוריון: ועדת השופט זוסמן רצתה להחיל חוק זה גם על בית משפט לתעבורה. אך קם רעש גדול.

מ. אביזהר: אם הכוונה היא להוציא כל ספק שאין הקניית סמכות מסריאלית אלא רק להעלות תקרת הסכום - דבר שלא היה קודם - הבה ונבהיר זאת. ואינני חושב שצריך לחזור עוד לחוק זה.

א. אנקוריון: פה התעוררה בעייה רצינית. שני חברים רואים את הבעייה באופן ברור. חברים אחרים אינם רואים אותה. היות ובא - כוח משרד המשפטים שנמצא אתנו שמע את הפלוגחא, אני מציע שיביא אותה לפני משרד המשפטים. ובישיבה הבאה נחליט כך או אחרת.

היו"ר י. גולדשמידט: אני מקבל את ההצעה. הישיבה נעולה.